

Vértési Erdészeti és Faipari Zrt.

ELŐTERJESZTÉS

a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 2012. júniusi 28-i ülésére

Tárgy: Tájékoztató az erdőterületek állapotáról, az erdőterületek fejlesztéséről, fenntartásáról, a közmunkaprogram tapasztalatairól

Előterjesztő: Kocsis Mihály, vezérigazgató, Vértési Erdészeti és Faipari Zrt.

Hivatalai koordinátor: Petrikné Molnár Erika, ov.

Tisztelt Közgyűlés!

A Vértesi Erdő Zrt. Komárom-Esztergom és Fejér megyében jelenleg 45.000 hektáron gazdálkodik. Alaptevékenységeink az erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás, fafeldolgozás és az ezekhez kapcsolódó szolgáltatások.

A tevékenységeinkből adódó feladatokat öt erdészetünk és egy fűrészüzemünk látja el, tatabányai székhelyű központunk irányításával.

Természeti adottságok, általános ismertető

Erdőterületeink a Vértes, a Gerecse, Pilis, Budai hegyek, a Kisalföldi homok és a Kisbér-Császári lankák erdőgazdasági tájban találhatóak.

A faállománnyal borított terület fafajonkénti megoszlása a következő: cser 40%, tölgy 18%, bükk 6 %, gyertyán 9%, akác 5%, fenyő 7%, a többi pedig egyéb lomb.

Erdőterületeink mintegy 60%-a természetvédelmi oltalom alatt áll. Ezekben az erdőkben tevékenységünk célja elsősorban nem a faanyagtermelés, hanem a természetvédelmi elvárásoknak megfelelő gazdálkodás. A természetvédelmi oltalom alatt álló erdeinkben gazdálkodásunk fő irányelveit a Természetvédelmi Hatóság, valamint a Duna-Ipoly Nemzeti Park szakembereivel közösen határozzuk meg.

A Vértes klímája más hegyvidékekhez viszonyítva rendkívül csapadékszegény. Éves átlagos csapadék mintegy 600 mm, de a mind gyakrabban előforduló aszályos években előfordul, hogy a 400 mm-t sem éri el. Ez a csapadékszegénység, valamint a meszes alapkőzetén képződött talajok szárazsága együttesen eredményezi, hogy csak gyengébb termőképességű erdők alakulhatnak ki. Az alacsony fatömeggel rendelkező erdők legtöbbször gazdaságosan nem művelhetőek, itt gazdálkodásunk elsődleges célja a természetvédelmi és közjóléti érdekeknek is megfelelő folyamatos erdőborítás fenntartása.

Fahasználat, fakitermelés

A gazdaságosan művelhető erdeinket is csak korlátozott mértékben hasznosítjuk, hiszen már évek óta kevesebb fát vágunk, mint az erdőterv adta lehetőségeink. Az évi folyónövedék 189 ezer bruttó m³, ezzel szemben éves szinten csak 90-120 ezer m³ fát vágunk. A két szám különbözetéből adódóan az elmúlt 10-15 évben közel 1 millió m³-rel növekedett faállományunk élőfakészlete és mára elérte a bruttó 7 millió m³-t.

Erdőfelújítás, erdőművelés

Erdőfelújítási feladataink során előtérbe helyezzük a természetes folyamatokon alapuló felújítási módokat.

Erdőterületeink nagy részét elfoglaló csereseinket egyenletes bontáson alapuló fokozatos felújítógágással kezeljük, ami során általában három év alatt befejeződik a felújítás.

Bükkösöket elnyújtott fokozatos felújítógágással 10-30 éves, vagy szálalógágással 40-50 éves felújítási ciklussal újítjuk fel. Azon esetekben, amikor az adott fafaj természetesen nem újítható, vagy a makkterméseink hosszabb ideig elmaradnak, illetve az erdőrészlet szerkezetátalakításra előírt, akkor szükségszerűen mesterséges erdősítést alkalmazunk.

Szokásos éves erdőművelési tevékenységünk során 500 ha talajelőkészítést, 350 ha erdősítést, 3500 ha befejezetlen ápolást, 350 ha befejezett ápolást és 500 ha tisztítást hajtunk végre a 3200 ha kötelezettség alá vont területen.

A több éves befejezett erdősítéseinket vizsgálva elmondhatjuk, hogy fiatal erdeink fafajmegoszlásuk és minőségük alapján jobbak, mint a véghasználat előtti elődeik.

Mag- és csemetegazdálkodás

A mesterséges erdősítéseink során előnyben részesítjük a makkvetést, ami a természetes folyamatokat jobban modellezi és gazdaságosabb. Éves szinten kb. 800q makkot használunk fel, amit elsősorban saját erdeinkben gyűjtjük.

Csemeteszükségletünk 1,5 millió db, aminek egy részét saját csemetekertjeinkben állítjuk elő, a fennmaradó részt pedig felvásároljuk.

Karácsonyfatermelés

Karácsonyfatermelést a Tatabányai Erdészet nagyréti karácsonyfatelepén végzünk. Mivel az olcsó északi import fenyővel nem vagyunk versenyképesek, ezért ezt az ágazatunkat fejleszteni nem kívánjuk.

Elsődleges célunk a helyi piacok igényeinek kielégítése, valamint a közintézmények szociális alapon történő karácsonyfa ellátása.

Pályázati- és vállalkozási tevékenység

Társaságunknál az erdőművelési osztályon történik a kiírt pályázatok folyamatos nyomon követése, a számunkra megfelelő és megvalósítható pályázatok megírása, végrehajtása, ellenőrzésük biztosítása, kifizetési kérelmek összeállítása.

Jelenleg két pályázatban veszünk részt folyamatosan, több évre visszamenőleg: erdészeti potenciál helyreállítása, erdőszerkezet-átalakítás. Mindkét pályázat erdőterületeink minőségének fenntartásában, fejlesztésében ad támogatást.

Az erdészeti potenciál helyreállítása az abiotikus és biotikus természeti károkat szenvedett erdőrészeink természetes állapotának visszaállítását segíti. Az erdőszerkezet-átalakítási pályázat során az alacsonyabb természetességi fokú, gyakran nem őshonos fafajokból álló erdeinket alakítjuk át őshonos fafajokból álló, magasabb természetességi fokú és a termőhelynek megfelelő faállományokra.

Közjólét

Az erdők közjóléti igénybevétele

Az erdő gazdasági és védelmi funkciója mellett egyre nagyobb súllyal szerepelnek a közjóléti igények, melyet a társadalom támaszt az erdő, az erdőgazdaságokkal szemben. Ezeknek a megnövekedett elvárásoknak igyekszik megfelelni a többi erdőgazdasággal együtt a Vértesi Erdő Zrt. is. Az erdőgazdaság által kezelt területek, különösen a Gerecse és a Vértes sűrűn látogatott kedvelt kirándulóhelyek, köszönhetően a főváros közelségének, áthalad rajtuk az országos Kéktúra is. Minden évben számos kérelem érkezik be hozzánk, melyek közül a legtöbbet igyekszünk a lehetőségeinkhez mérten engedélyezni. Ha az adott rendezvénynek vagy sporteseménynek objektív gazdálkodási akadálya van, akkor más helyszínt vagy

időpontot javasolunk, esetleg egyéb kompromisszumos megoldással állunk elő. Az elmúlt évek alatt ezzel a hozzáállással sikerült jó partneri viszonyt kiépítenünk természetbarát szövetségekkel, sportegyesületekkel és egyéb civil szervezetekkel.

Történelmi örökség

Bár a Vértesi hegység az ország szívében helyezkedik el, nem pedig a határok közelében, mégis várakban, váromokban gazdag terület. Itt található a Gesztesi vár, a Vitányvár, a Gerencsérvár, Oroszlánkő vára, más néven a Csáki vár és Csókakő vára. Ugyanakkor egyes területnevek (pl. Szentgyörgyvár) arra engednek következtetni, hogy a történelmi időkben további erősségek voltak ezen az erdősült, hegyes vidéken.

A várak, illetve váromok mellett további építmények és romok is turistalátványosságot jelentenek. Ilyenek például a vértesszentkereszt-i romok (népies nevén Vörös Klostrom), a csákányospusztai romtemplom, a körtemplom romja Zámoly mellett, a baji Pusztatemplom, a római kori vízáttereszek a dunaszentmiklósi határban, a móri Török-sánc stb.

Arborétumok

Az Vértesi Erdő Zrt. területén három létesítmény működik arborétumként mintegy 100 ha-on: az *Agostyáni Arborétum*, a *Bábolnai Arborétum és Állatpark* és a *Csákvári Arborétum*. Ezek közül csak a csákvári erdőterületek kerültek ki az Erdőtörvény hatálya alól, és minősülnek hivatalosan is arborétumnak. A Bábolnai Arborétum üzemeltetését 2011. augusztus 18-án vette át a Vértesi Erdő Zrt. a Bábolna Nemzeti Ménesbirtok Kft-től. Az arborétum ápolását, gondozását, az esetleges karbantartási munkálatokat az erdőgazdaság Kisbéri Erdészete végzi vállalkozási szerződés keretében. Az Agostyáni Arborétum kötött nyitvatartási időben, szakvezetéssel fogadja a látogatókat. Minden hónapban egy-egy programot is szervezünk, melynek alkalmával rendhagyó módon megnyitjuk az arborétumot az érdeklődők számára. Májusban a Madarak és Fák napján közel kétszáz általános iskolásnak rendeztünk játékos vetélkedőket az arborétum területén.

Parkerdők

Az erdőgazdaság 5 parkerdővel rendelkezik:

- **Turuli parkerdő:** A Tatabánya fölé magasodó Turul emlékmű környéki parkerdő kihasználtsága a legnagyobb a parkerdeink közül. Frekventált kirándulóhely, főként a helyi lakosság természetben való napi, valamint hétvégi felüdülését biztosítja. Évről évre a Szelim Napi regélő elnevezésű rendezvény helyszínéül is szolgál, melyre átlagosan ötezer látogatót várnak, de tartottak már esküvőt, kerékpárversenyt, táboroztak ott, és a szervezett, nagyobb szabású programok mellett családi és baráti társaságok járnak ki piknikezni. Rendszeresen jelennek meg futók, kutyasétáltatók a területen. Óvodásoknak is tartottunk ott előadást. A parkerdőben a kulturált környezet biztosítása az erdőgazdaság és a város közös feladata. Jelenleg az önkormányzat a szemét összegyűjtésében, elszállításában, illetve az utak szélére benőtt fák és bokrok visszavágásában, a gallyak eltakarításában vesz részt. A területre kihelyezett közjóléti berendezések egy része szintén a város tulajdonában van.
- **Várgesztesi parkerdő:** A gesztesi vár alatt elterülő tisztás lehetőséget teremt rendezvények tartására. Nagyobb látogatói létszám esetén azonban gondot jelenthet a megközelítés, a közelben nincs megfelelő nagyságú parkoló. Ennek ellenére néhány

éve visszatérő rendezvénye a tisztásnak a Várgesztesi Lovagi Játékok, amelynél kétezer fő körüli látogatóval számolnak.

- **Majki parkerdő:** A majki kamalduli remeteség szomszédságában elterülő parkerdő nem összefüggően, hanem három elkülönülő területen fekszik.
- **Móri „parkerdő”:** Az idézőjelet az magyarázza, hogy a móri községhatárban lévő Lófar-völgy erdőrészlet leíró lapjain nem szerepel a parkerdő bejegyzés, de funkcionálisan parkerdőként működik a terület. Létrehozását egy megfogalmazódott társadalmi igény indokolta. Korábban is parkerdő volt a területen, és bár nem közvetlenül a lakott terület mellett található a 15 000 lélekszámú Móron a helyi lakosság köztudatában is móri parkerdőként él. A városból nagyon sokan keresik fel, emiatt a jövőben a rendeltetés változtatása indokolt.
- **Csuka tó, Csuka-forrás:** A pusztavámi községhatárban lévő erdőrész szintén nem parkerdőként van nyilvántartva, de a kialakított táborhely megkívánja, hogy ebben a sorban szerepeltessük. A területen kialakított táborhely kihasználtsága megközelíti az 1 000 vendégéjszakát. A legkeresettebb nyári hónapokban (július, június) már nem is tudunk ott minden táborozási igényt maradéktalanul kielégíteni, ezért új táborhely kialakításába fogtunk.

Malomerdő panzió és Üdülőház, Ökoturisztikai Központ

A Malomerdő Panzió a Budapeستől 80 km-re, Vértes hegységben fekvő Pusztavám községben, erdei környezetben várja vendégeit. Természetkedvelő vendégeink számára a város zajától távol, egész évben biztosítjuk a nyugalmat a gondtalan kikapcsolódáshoz, emellett optimális helyszínt kínálunk kisebb konferenciák, csapatépítő tréningek, meetingek, oktatások és egyéb céges rendezvények részére is.

Az egykori vadászkastély felújítása és átalakítása 2006-ban valósult meg, amelynek köszönhetően két épületben összesen 31 fő elhelyezése biztosított. Éttermünkben az egyedi igényeket figyelembe véve menüsoros vagy büféétkezést nyújtunk.

A panzió és a környező erdő számtalan kikapcsolódási lehetőséget nyújt minden korosztály számára, melyben segítségünkre vannak az alábbiak:

- a 7 km hosszú Pátrácos tanösvény,
- erdei környezetben kialakított 18 km hosszú lovaglópálya,
- szauna, jakuzzi,
- klubszoba: biliárd, darts, asztalitenisz, csocsó, kártyajátékok,
- fából készült játszótér,
- sportpályák,
- állatsimogató dámszarvasokkal,
- kerékpárkölcsonzés,
- borkóstolós programok az Ezerjő hazájában,
- lovas programok: lovaskocsikázás, lovaglás.

Malomerdő Erdei Iskola

Az erdei iskolai szálláshely és oktató helység kialakítását Pusztavámon, a volt sikárosi irodaépületben tervezzük. A jövőbeni többnapos erdei iskolai programok helyett egyelőre egynapos foglalkozásokat, túravezetéseket kínálunk. Ismeretterjesztő, szemléletformáló tevékenységünket kiterjesztjük az erdei iskola határán túlra is, és igény esetén óvodákba, iskolákba is ellátogatunk, hogy ott előadásokat tartsunk.

Közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatási programokban a Vértesi Erdő Zrt. már több éve részt vesz, kiemelten magas létszámot azonban 2011-től foglalkoztatunk. 2011-ben átlagléttségünk 150 fő volt, míg 2012-re 345 fő átlagléttség foglalkoztatását vállaltuk.

A program lebonyolítására támogatásként a munkabért és járulékait, valamint e kettő összegének 20%-át közvetlen költségekre kapjuk meg. Saját forrásként is jelentős mértékben hozzájárulunk a program sikeréhez mintegy 80 millió Ft mértékben.

A közfoglalkoztatás hatékonyságát tekintve tapasztalataink összességében pozitívak, azonban jelentős eltéréseket tapasztalunk a vidéki (Csákvár, Pusztavám, Kisbér) és a városi (Tatabánya, Oroszlány) erdészeteink sajátosságai között. Míg a vidéki ember számára az erdei munka természetes, megszokott és valóban egész évre szóló megélhetést biztosít, addig a városi közfoglalkoztatott számára az erdő szokatlan közeg és sokszor túlságosan embert-próbáló (fagy, kánikula, kullancs stb.). Ebből következően a Tatabányai és Oroszlányi Erdészeteknél a fluktuáció jelentősebb mértékű, ami természetesen kihat a költségfelhasználásunkra is.

A program hatékonyságának megítélése azonban mindenképpen jó. Ezt bizonyítja a tavaszi erdősítési munkálatok elvégzése is, ami során év eleji terveinket jelentős mértékben meghaladó mennyiségű ültetést és vetést sikerült elvégezni. A nagy létszámnak köszönhetően olyan feladatokat is el tudunk végezni a közmunkaprogram során, ami már évek óta váratott magára pl. határjelek karbantartása, erdei utak karbantartása, arborétum és parkfejlesztés stb.

A jó minőségű és megfelelő nagyságrendű munka elvégzését a felállított közmunkás ellenőrzési és irányítási rendszerünk biztosítja. A közmunkásokat 10 – 15 fős csoportokban foglalkoztatjuk, mindegyik munkacsoport élén egy brigádvezetővel. Minden munkacsapat az adott munkaterületre megkapja a számítások alapján készített teljesítmény-elvárásai követelményeket. A brigádok szakmai irányítását az erdész szakszemélyzet végzi.

Tatabánya, 2012. 06. 15.

Kocsis Mihály sk
vezérigazgató

Határozati javaslat

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés

1. megköszöni a Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt. tájékoztatóját gazdálkodásukról, a kezelésükben lévő erdőterületek állapotáról, fejlesztéséről, hasznosításáról.
2. A megye erdőszültsége jelentős, az országos átlag feletti, így az erdőterületek megőrzése, megújítása kiemelt feladat. Öröndetesnek tartja, hogy az erdészetek is részt vesznek a közmunka programban, amely újabb munkalehetőségeket jelent, és látványos változásokat hoz, akár az évek óta elmaradt karbantartási munkák elvégeztetésével is.
3. Az önkormányzat területfejlesztési tervezési és programozási feladatai ellátása kapcsán számít az erdészeti szakemberek segítségére, ugyanakkor reméli, hogy saját eszközrendszerével is hozzájárul majd az erdőterületek védelméhez, fejlesztéséhez.

Felelős: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Határidő: folyamatos

Hivatali végrehajtásért felelős: Petrikné M. Erika, ov.